

CÍSAŘOVNA ALŽBĚTA.

Román od Viléma Boroše.

Z hader finula mu proudem krev.

Um'rajícího dopravili do budovy prefektury. Dopravili ho na rukou a na dlaních s největší opatrností nahoru, vykonali vše, co lékařská věda za možné považovala — ale, bohužel, nadarmo.

Po několikahodinovém trapném utrpení zesnul největší syn krásné a slavné Francie.

Rota anarchistů, jež nejen zapírala svou vlnu, ale odložila i všechna ušlechtilá hnutí lidského citu, vyžádala si za oběť tohoto muže, který zastupoval úřad prezidentský, nejvyšší úřad nezávislého národa a nejlepší občanské vyvolání.

Francie zahálala se v smutek.

Celý svět sdílel s ní hlubokou soustrast, králové a císařové ověnčili rakev zesnulého.

Casario byl zatčen. Vyznával se se smíchem a úsměvem. "Vynesli jsme soud nad všemi, kdož mají v rukou moc!" řekl při vyšetřování.

"Jmenujte své spoluvinníky," vyzval ho vyšetřující soudce.

Casario se smál soudci do očí. "Což mne považujete za ničemu?" tápal se vrah cynicky.

Slibovali mu mírný trest, vězení místo smrti, poukazovali na jeho mladost, líčili mu utrpení jeho matky — ale vše nadarmo.

Casario zůstal nezvratný, nikoho ze svých soudruhů neprozradil.

"Můj mladý život není můj! Život můj náleží anarchickému sdružení, jež mně dalo rozkaz, jehož jsem uposlechl — můžete si ho tedy vzít! Skloním směle, klidně a hrdě hlavu svou pod širočinu guilotiny!"

S modlitbou na rtech vstoupil na popraviště a když mu hlavu upravovali pod guilotinu, hlasitě plakal a po celém těle se chvěl.

Chtěl býti mučedníkem a zahynul jako zločinec!

* * *

Po zavraždění Sadi Carnota obrátila se Francie s neobyčejnou pílností proti anarchismu. Pronásledovali je všemožným způsobem. Vypověděli jim vyhazovací boj a vražedná ligas černým svým praporem uprchla z Paříže.

Smrt četných vůdců na popravišti odvrátila mnohé přívržence a poznání se sdružení rozpadávalo. Většinou utekli se do Švýcarska. V Ženevě a okolí se potulovali. Zde konali své tajné schůzky, zde kuli nové plány, jak by své černé plány uskutečnili.

Angiolito odebral se do Španělska a spáchal vražedný útok na Canovasa, proslulého španělského státníka.

Angiolito se více ze Španělska nevrátil. Osud ho tam stihl; dostal se do vězení a odtud na šibenici.

Některé členové ligy vrátili se do své vlasti, do Itálie.

A návrat jejich byl provázen hned činem. Učinili atentát na Crispiho, italského předsedu ministerstva; šedivý státník byl pouze božskou prozřetelností před smrtí zachráněn. Atentát se nezdařil; při této příležitosti byli mnozí členové anarchického sdružení popraveni.

Hněv jejich obrátil se proti obecnému, bavivému se v barcelonském divadle; tomu se vymstili.

Hodili, bídníci, do obecného pumpy, naplněné dynamitem a nitroglycerinem, a strašným svým činem spáchali hroznou krveprolití.

Desátý díl diváků byl pobit, sta lidí zmrzačeno.

Po tomto nešťastném a nelidském činu přišly i úřady italské k

rozumu a vystoupily s nejpřísilnějšími kroky proti anarchismu.

U koho byl nalezen anarchistický spis, ten byl ihned uvězněn.

Vůdce barcelonských útočnicků nebyli chyceni; jen menší zločinci přišli úřadům do rukou a byli vesměs popraveni.

Následek tohoto pronásledování byl ten, že ve Švýcarsku ještě více se rozmnožil počet dělnictva italského. Arci byli to jen na oko dělníci, ve skutečnosti byla to liga anarchistů.

Luccheni žil v Lausanne.

Pracoval u kamenníka, ale nadměru zřídka; bylo to jen proto, by byl považován za dělníka.

Soudruzi jeho, vůdce strany, ustanovili tajná znamení a členové byli opatřeni čísly.

Nejmenovali na příklad nikdy Michiela jménem, ale říkali mu číslo 81. Luccheni dostal prý číslo 41.

V hovoru a v dopisech anarchistů nevyskytují se tedy žádná jména.

Namáhání policie a úřadů, aby je odhalily, bylo vždy marným.

Ve švýcarském kantonu ovšem pozorně pozorovali tyto podezřelé postavy, ale zločinné vražedné vyhledání se tomu, aby spáchali atentát v zemi, jež jim poskytovala pohostinství, ve Švýcarsku.

Byl to Luccheni, který později způsobil švýcarskému kantonu tak velikou hanbu a žal.

Několik let uplynulo v tichu a míru. Zprávy o anarchitech objevovaly se jen tu a tam ve větších evropských listech, rytkové nelidské ligy pracovali jenom po tichu.

Toužili po životech italského krále a ruského cara.

Luccheni stále číhal na vévodu Orleanského.

Loupež v Parmě spáchaná brzo pomínula. Kníže z Arragonů nenáležal na věc, evropské policie pak byly zaujaty událostmi v jejich říších se vyskytujícími.

Luccheni žil tedy klidně a pohodlně v Lausanne. Měl pěkný byt, dobře žil, bavil se, radoval se, peníze měl ještě z Parmy — a kdyby mu ty byly došly, měl k dispozici ještě pokladnu ligovců.

Ale v boku měl ránu. Ránu nezacelenou, stále se obnovující, jako by dýka, která mu v Parmě byla do boku vražena, byla otrávena. Potají si léčil tuto ránu.

Zavřel se vždy, vymýval si ji, vyplachoval, léky natíral.

A v takovýchto okamžicích mýslil bezděky také na španilou kněžnu Arragonskou. Vzpomínal na ni bez nenávisti.

Někdy docela vzkřikl hněvivě, proč jen kněžna nevrátila mu onu dýku hlouběji do prsou, teď aspoň by nebyl světoběžníkem, netoužil by tak po krvi velikých pánů!

Ale to byl jen plachý stín citlivosti. Luccheni měl zlou a černou duši hned od svého narození.

Byl bastardec — synem bez rodičů — dítě satanovo!

KAPITOLA 32.

Smrt ohněm.

Císařovnu Alžbětu v nesmírném bolu stihla ještě nová rána, nový zármutek.

Dne 4. května 1897 prolétla celým světem strašlivá zpráva. V Paříži vyhořel bazár dobročinných dam a stosedmadesát lidí stalo se obětmi plamenů.

Mezi těmito oběťmi byla také nejmladší sestra císařovny Alžběty, vévodkyně Žofie z Alenconu.

To byla ona hrozná zpráva.

Bohužel, nebyl to planý poplach, ba nebylo ani přeplácáno; strašlivá ona katastrofa skutečně

se stala a skutečně zahynulo 170 lidí hroznou smrtí v plamenech. — Dvě děti, šest mužů a stosedmadesát žen.

A jaké ženy! Paní a dívky z nejlepších vrstev pařížských! Dámy, jež ani v bohatství svém nezapomínají na chudé, na hladovící ubožáky.

Potádaly právě ve prospěch trpících velký bazár, který způsobil však tolikým vznešeným a velikým rodinám tolik hrozného zármutku.

Vévodkyně z Alenconu shofela úplně, jenom podle zubů a podle snubního prstenu byla poznána.

Očitý svědek vypravuje hroznou tu událost takto:

Jevitě strašlivé katastrofy byl pavilon sto metrů dlouhý, ze dřeva postavený, jehož průčelí obráceno bylo do Rue Goujon. Veliká hlavní budova měla kromě hlavního vchodu dvoje dvě postranní, což však nestačí pro patnáct set lidí, když nad hlavami a v patách jim plameny blehají.

Bazár byl pořádán nejvznešenější aristokracií čtvrtě Faubourg Saint Germaine ve prospěch jeptišek, ošetřujících nemocné. V dvaadvaceti stanech tržních prodávaly royalistické přední blechtičny a jeptišky; byly zde staré matrony, mladé dámy a houf rozmlilých dívek.

Kupující obecnost byla rovněž z vyšších tříd a z oné společnosti, jež se s nimi stýkala.

Odpoledne byl trh v plném proudu. Ve tři hodiny přibyl sem papežský nuncius Clary a udělil prodávajícím dámám požehnaní. V tu chvíli bylo v prkenné boudě asi dva tisíce lidí. Nuncius prohlídl si stany a asi ke čtvrté hodině odešel. S ním vzdánilo se na štěstí několik set šťastných hostů, sice by byla katastrofa ještě horší a strašnější.

Za půl hodiny, právě když ukazovali živé obrazy kinematografem, stala se ona hrozná katastrofa.

Jeden zřízenec počínal si s lampou u kinematografu tak neobratně, že se převrhla a rozlilý petrolej na ráz uvedl celou přípravu v plameny. Prkenná bouda arci nejlépe se hodila dravému živlu a žalouny na stěnách i zboží ve stanech vzplanuly s hroznou rychlostí. Oheň sám spustošil velmi málo lidí. Většina nešťastných byla k smrti ušlapána anebo zadušená dýmem.

Bylo půl páté hodiny odpoledne, když dělník u kinematografu umístěný zvolal na barona Mackana, že plachta nad bazarem napjatá se vznítla. Baron nařídil všemu okolí, aby nezbudilo poplach.

Ale byl to marný pokus, neboť při ohni rychle se šířícím všichni rozum ztratili.

Kdož byli na blízku hlavního vchodu, zachránili se, ale u dveří postranních byla nesmírná tlačnice, takže otvor ve dveřích záhy byl pošlapánými lidmi upcán. U hlavního vchodu zachraňovali se lidé jen po hrozném zápase, po stranách východy však nebylo možno se zachrániti, protože lidé na sebe upadli je úplně zatarasili.

A prodávající dámy, jichž stany byly vzadu nebo po stranách, mohly jen postranními východy se odtud dostat. Zde však byly pošlapány, povaleny a v hrozném zápase o život se zadusily dýmem.

To jest příčinou toho, že převážná většina obětí byly paní a dívky.

Z prken ozýval se nátek a bědování jenom několik minut. Pak následovalo hrobové ticho a bylo slyšeti jen praskot a sykot hořících trámů. Nešťastníci byli v pravém slova smyslu v boudě oné zaklínováni a tak ani ne ve čtvrté hodině všichni zahynuli.

Některým, kdož byli v hořící stavbě dříve než stisnutí, šťastně

napadlo, aby se s hořícími šaty na těle vrhli do nádržky s vodou, před budovou stojící. Mezi nimi byl též generál Meunier, jež později vytáhli sice živého z vody, ale přes to za hodinu na utrpené popáleniny umřel.

Jiní, kdož následovali jeho příkladu, děkovali tomuto nápadu za své zachránění.

Odvážní jednotlivci vrhali se do moře plamenů, aby vynesli bezvládné poraněné, ale uvnitř nastalo takové parno, že nebylo lze ani k plamenům se přiblížiti.

Strašlivé zděšení, hrozný zmatek a tlačnice zabily ty nešťastníky. Kdo se ocitnul v tlačnici, byl ztracen; mnozí zachránili se jen se zlomenými rukama neb nohama z tlačnice. O hrůze a zděšení nasvědčují i to, že šedesát spletených navzájem a umačkaných ženských těl bylo nalezeno na jedné hromadě; mezi nimi byli nalezeni dva strážníci mrtví; slabé ženy v zápase o život umačkaly dva silné muže!

Mnozí z těch, jimž se podařilo zachrániti se, vyšli z boudy skoro nazí; několik paní a dívek vyběhlo z prkenné boudy s hořícími klobouky na hlavách!

Tak asi přihodila se katastrofa. Byla to hrozná, strašlivá událost!

Představte si, že nad hlavami a kolem nás na pravo i nalevo vše je v plamenech. Jsme stlačeni v houfu lidí, dusivý dým naplňuje vzduch. Hrůza, zděšení, křik, zápas na život a na smrt nastává mezi lidem. Kde kdo, touží se vysvoboditi, každý chce se zachrániti.

Děma úzkými východy zachránili se ani ne v sedmi minutách tisíc čtyři sta lidí. A ti všichni se tlačili, bíli, kopali, strkali, cpali, plakali, nařkali...

V bazaru hrůzou běduje skoro dva tisíce lidí. Střecha pak s rachotem hoří, thér, jimž jest natřena, se rozplývá a v žhavých kapkách kane dolů na tlačící se masu lidí. Jiskry srší, hořící a ohnivé trámy se boří, všecko je v plameni a dýmu. Šaty i vlasy na lidech chytají a planou. Hrůza a zděšení roste každým okamžikem. Zděšená masa lidí zbavena jest všl škosti, pud po zachránění se, touha po volném vzduchu činí z většiny dravce a divochy.

Bíjí, tloukou, strkají všechny, již jsou jim v cestě.

Ženich odstrkuje oči sebe nevěstu, utíká, prchá, žene se přes lidi, jen aby sám z toho jenu se dostal. Muž zašlapává ženu, matka své dítě, dítě svou matku.

Láska, přátelství, sebeobětavost zmizely, jakoby jich nikdy na světě ani nebylo, ačkoli ještě před chvílí šeptal ženich své rozmilé nevěstě slova milostná.

V pekelné té situaci muž kavalír vztahuje hůl na slabou, zoufalou ženu, jež se chce zachrániti. Člověku zůstává rozum státi, představí-li si takto onu pařížskou katastrofu a slyší-li od očitých svědků, že pařížští pánové jednali tak nelidsky.

Vznešené dámy měly na tvářích i na čele modřiny krví podlité i otevřené rány, jež avědčily o tom, jak přehající muži brutálně s paními zacházeli.

Ani smrt ohněm není hroznější! Smrt taková je ze všech smrtí nejhroznější. Proto také užívalo se ve středověku k umučení rozpálené smůly a upálení na hranici.

Zpráva o pařížské katastrofě vzbudila v celém vzdělaném světě zaražení a obrovskou soustrast.

Jak strašlivou smrtí skončily ty, jež chtěly právě setřít slzy chudobných, nešťastných, aby si získaly zásluhy u bran nebeských!

A v tomto hrozném moři plamenů a dýmu našla vévodkyně Žofie svou smrt umačkaním, pošlapáním.

Císařovna Alžběta milovala velice své sourozence, zejména pak

Žofii, jež se jí ze všech sester nejvíce podobala.

Vévodkyně bylo padesát let, když jí stihla ona katastrofa. Za mladých let byla pověstna svou neobyčejnou krásou, jako vůbec všechny dcery bavorského vévody Maxmiliána.

Při strašlivé smrti její uvedly časopisy mnohé epizody z jejího života. Napsaly i to, že Žofie, vévodkyně z Alenconu, jež žila v skrovném ústraní jenom své rodině a dobročinnosti, trávíc čas svůj buď v Tyrolsku nebo v Paříži, byla kdysi velmi blízka trůnu království bavorského.

Jako mladá dívka okouzila svou krásou a roztomilou svěžestí mladého bavorského krále Ludvíka II. a tento poslušen citu svého srdce se zasnoubil se sličnou vévodkyní, aniž by si vyžádal dovolení příbuzenstva.

Zasnoubení ono stalo se v létě 1865. Králi tehdy bylo dvacet let, nevěstě osmnáct.

Ludvík II. od svého zasnoubení zasvětil všechn svůj volný čas spanilé své nevěstě. Netajil se se svými city a v ten čas mluvily o něm kruhy mnichovské s velikým zájmem.

Nejlepší umělec v Mnichově zhotovil poprsí vévodkyně — praví spis, z něhož údaje tyto čerpáme — a král dal postavit tuto sochu do zahrady ve svém paláci do háje palem a východních rostlin, kolem kterých rozvěštil čarovná světla a zde trávil svůj čas, když se od nevěsty své vrátil. Den po dni činil jí jiná překvapení, jen aby ji potěšil a radost způsobil.

O vánočních na štědrý den dle Ludvík II. na hradě Hohenschwangauském, obklopeném na strmé skále lesy; když král rozdělil obvyklé dárky vánoční, zavedl vévodkyni Žofii do tmavé komnaty, k malému oknu, odkudž byla vyhlídka na jezero.

Král otevřel okno. Na příkrém svahu pod oknem stál mocný dub, který byl od nejdolnější větve až k svému vrchu pokryt malými voskovými svíčkami. Svíčky svítily a planoucí strom tonul v moři čarovného jasu, což zvyšovalo ještě více temnot lesa v pozadí.

Výbava nevěstina se již připravovala, král pak postaral se o to, aby dal namalovatí obraz své nevěsty, rozmnožit ho a po svatbě rozdati v království.

Nařídil tedy proslulému rytci Barfussovi, aby učinil uměleckou rytinu podle obrazu.

Umělec nejdříve opatřil si podobiznu vévodkyně a král pokaždé doprovázel nevěstu do dílny umělcovy. Klád na výsledek tohoto díla takovou váhu, že i sám několikrát Barfussa navštívil.

Při takové pfeřžitosti stauul jednou za zády umělcovými a zadívav se na obraz, s nadšením zvolal: "Opravdu, toť královská nevěsta!"

Na tomto obraze jest vévodkyně vypočtena ve vystřižených šatech krajkových, jež splyvají dle tehdejší módy v dlouhých řáscích s pasu. Na šatech lesknou se nesčetné šperky a celý obraz jest zakryt průzračným závojem satebním.

Vévodkyně měla překrásné, dlouhé hnědé vlasy. Tvář její se velice podobala něžné, sličné tváři císařovny Alžběty.

Umělec zhotovil rytinu podle tohoto obrazu a opatřil ji podpisem: "Žofie, královna bavorská".

Tak se měly věci, když král náhle sám zasnoubení zrušil.

Tehdy již byly na králi pozorovány příznaky nemoci duševní.

Vyhýbal se všemu, co mu připomínalo bývalou jeho snoubenku; nařídil, by podpis na rytině v jeho přítomnosti polili štravínou.

Později král nařídil, aby i celý obraz byl zničen.

Pokračování buď.